

* GREENCOMPASS GROENINGEN

ADVIESRAPPORT
3 JUNI, 2025

“Lopend tussen het hoge gras hoor je kikkers, een koekoek en in de verte de roerdomp. 't Roege Pad bewandelen is als een luisterwandeling van de natuur. Onderweg kom je de Vogelluisteraars tegen, kunstwerken waarmee je de geluiden van de natuur nóg beter kunt horen.”

- www.Groeningen.nu

rijksuniversiteit
 groningen

Esther Baarda - S4450051

Omar Barwari - S5367204

Marijn Siebum - S5773873

Yiping Tang - S6077978

Jasper van Wijk - S4099710

Luuk Veltman - S5772168

Rijksuniversiteit Groningen - Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Master Environmental and Infrastructure Planning

EIP: Living Lab

Foto voorblad: 't Roege pad (auters)

Inhoudsopgave

Introductie Groeningen	4
Methodologie	9
Casusanalyse	13
Multiplier van Groeningen	23
Resultaten & Analyse	26
Conclusie & Discussie	31
Advies	34

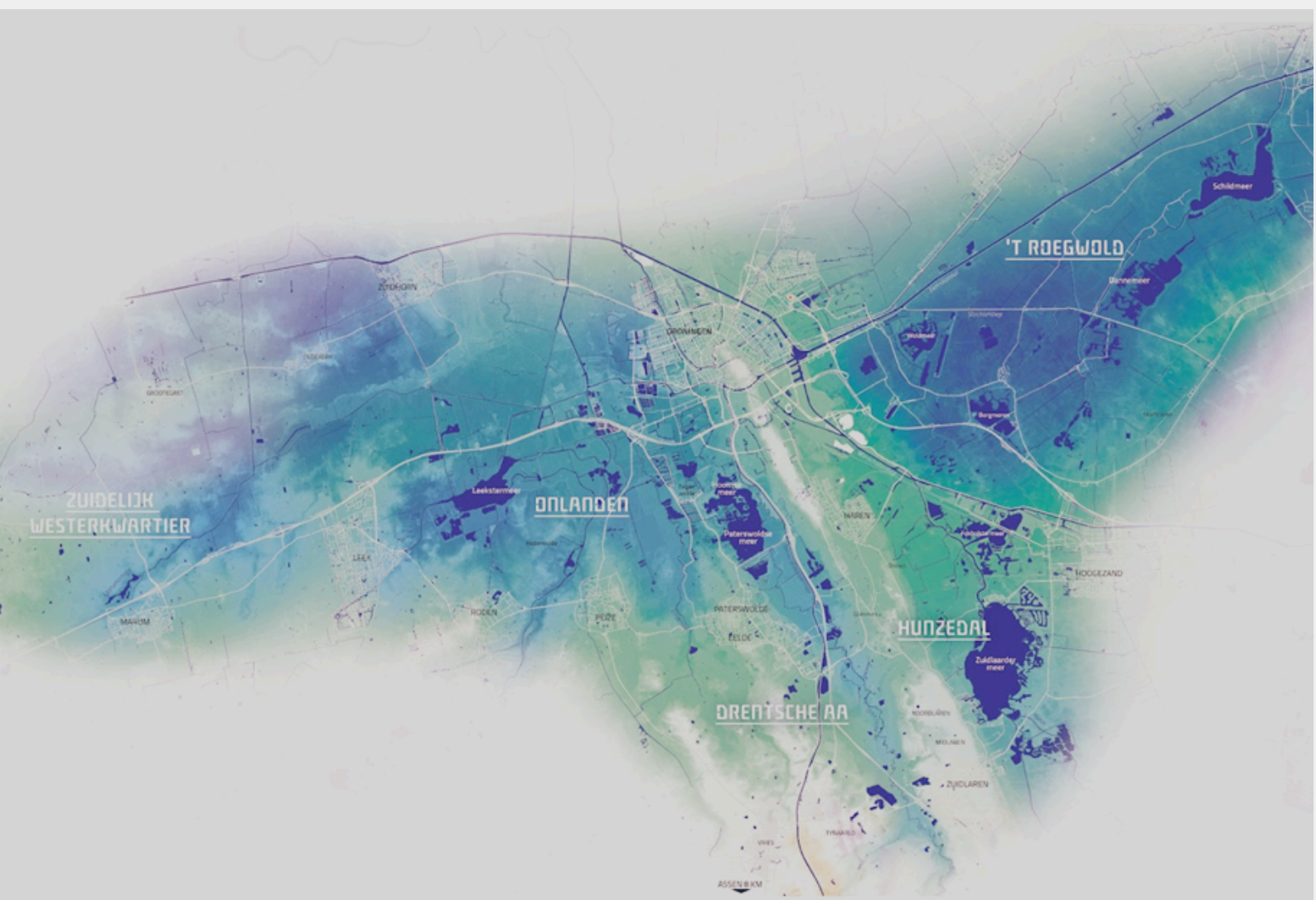
Introductie Groeningen

Zuidelijk Westerkwartier

Introductie Groeningen

Groeningen is een gebied én een gebiedsnetwerk in Noord-Nederland, gelegen tussen Marum, Slochteren en Assen, dat zich kenmerkt door een karakteristiek laagveenlandschap. Binnen dit gebied werken diverse publieke en private partijen samen aan een toekomstbestendige leefomgeving. Het netwerk valt onder het Stedelijk Netwerk Regio Groningen-Assen (Groningen, n.d.a). Daarbij zijn zowel de provincies Groningen en Drenthe betrokken als vijf gemeenten: Groningen, Midden-Groningen, Tynaarlo, Noordenveld en Westerkwartier. Groeningen richt zich op het versterken van de kwaliteit van bodem, water en lucht, met als ambitie een regio te creëren die actief bijdraagt aan het aanpakken van klimaatverandering – en zelfs klimaatpositief is (Groningen, n.d.a). Het gebied waarin de organisatie werkt is zichtbaar in figuur 1.

FIGUUR 1: GROENINGEN BELEVING ONDERLEGGER (GROENINGEN, N.D.F)

Om het gebied klimaatpositief te maken wil Groeningen onder andere het waterpeil verhogen en buffergebieden creëren om zo het gebied te beschermen tegen overtollig water en verdroging (Groeningen, n.d.b). Tegelijkertijd zoeken ze naar manieren om de grondstoffen in Groeningen te benutten en voedsel te verbouwen op een manier zonder de bodem uit te putten (Groeningen, n.d.c). Dit wordt gedaan door in te zetten op natuurinclusieve landbouw of kringlooplandbouw. Verder vindt de organisatie het belangrijk om mensen de mogelijkheid te geven om de natuur te beleven, om zo tot rust te komen, te recreëren en in beweging te komen (Groeningen, n.d.d). Door de deelgebieden van Groeningen te zien als één geheel, worden er meer kansen gecreëerd om mensen te verbinden met de natuur en het landschap.

Bij het bereiken van hun doel om een balans te vinden tussen natuurbescherming, natuurbeleving en economie, focust Groeningen zich op hun 5 kernwaarden (Groeningen, n.d.g; figuur 2).

FIGUUR 2: DE 5 KERNWAARDEN VAN GROENINGEN (AUTEURS)

1. Gaan voor gezond veengebied en een hoge biodiversiteit.

Het herstellen en behouden van veenmoerassen waardoor de veengrond goed blijft functioneren, zodat het bijdraagt aan een ruime biodiversiteit en CO2 opslag.

2. Waterveiligheid: voldoende ruimte voor waterberging.

Het vrijmaken of creëren van gebieden waar bij hoge waterstanden extra water tijdelijk kan worden opgeslagen. Zo worden overstromingen rond Groningen voorkomen.

3. Zuiver en schoon water: veel aandacht voor het instromende water vanuit Drenthe.

De focus ligt op het verbeteren van de kwaliteit van alle beken en sloten die vanuit Drenthe in Groeningen stromen, door bijvoorbeeld natuurlijke filters.

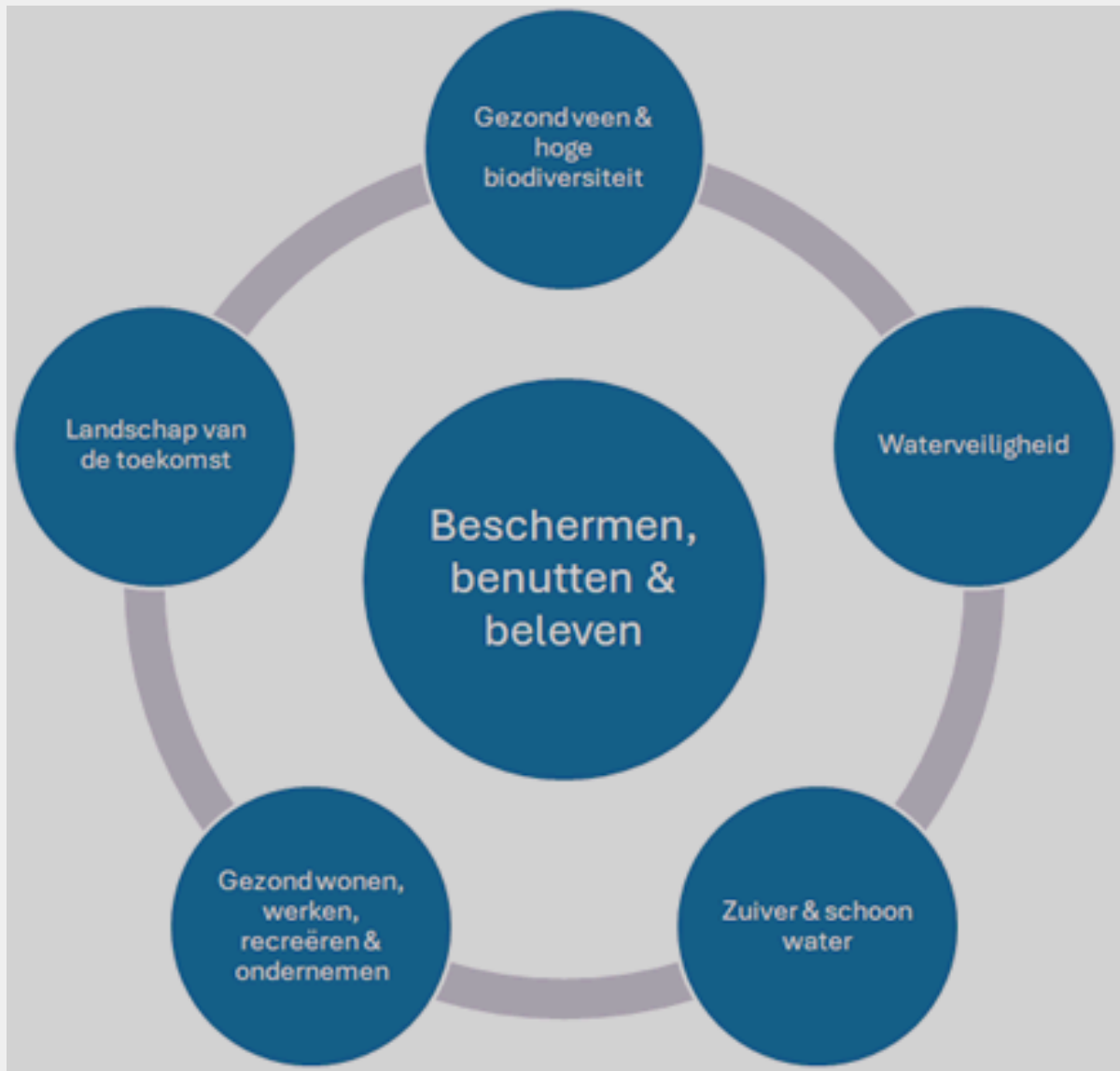
4. Gezond wonen, werken, recreëren en ondernemen tussen en in het groen.

Dit punt benadrukt het combineren van wonen en economische activiteiten met voldoende groenruimtes, zoals parken, wandel- en fietsroutes.

5. Landschap van de toekomst. Samen werken we aan de verschillende transities.

Ontwerpen en realiseren van toekomstbestendige landschappen door integraal samen te werken met boeren, waterschappen, natuurbeheerders en gemeenten, gericht op klimaatadaptatie en de energietransitie.

Groeningen ondersteunt projecten die bijdragen aan ten minste 2 van bovengenoemde kernwaarden (Groeningen, 2021). Dit doet Groeningen door een levend netwerk te zijn dat verschillende partijen in verbinding brengt en koppelingen maakt tussen verschillende opgaven (figuur 3). De nadruk ligt op innovatie, samenwerking en impact op de lange termijn. De huidige maatschappelijke en ecologische uitdagingen vragen om een integrale benadering, waarbij ecologie, economie en leefbaarheid hand in hand gaan. Groeningen biedt ruimte voor experimenten, kennisdeling en de ontwikkeling van innovatieve projecten die passen binnen het bredere concept van duurzaamheid.

FIGUUR 3: KOPPELING VERSCHILLENDE OPGAVEN (AUTEURS)

De organisaties die een belangrijke rol spelen binnen Groeningen zijn de (Groeningen, n.d.h):

- **Provincies:** Groningen en Drenthe
- **Gemeenten:** Groningen, Midden-Groningen, Tynaarlo, Noordenveld en Westerkwartier
- **Waterschappen:** Noorderzijlvest en Hunze en Aa's
- **Onderwijsinstellingen:** Hanzehogeschool, Terra, Rijksuniversiteit Groningen, Erasmus Universiteit Rotterdam en Van Hall Larenstein
- **Terreinbeherende organisaties (TBO's):** Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Groninger Landschap en Het Drentse Landschap

Dit zijn echter niet de enige partijen die onderdeel zijn van Groeningen. Iedereen die kan bijdragen aan of gebruik wil maken van Groeningen is welkom (Groeningen, 2021). Door de netwerkpartners van Groeningen is een groot aantal projectvoorstellen gedaan en daarvan is een deel in uitvoering of al uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de Groeningen belevingskaart, het Voedselbos Glimmen, 't Roege Pad, Vergroenen Rode Haan, Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier en TV serie Welkom in Groeningen (Groeningen, 2021). Verder maakt Groeningen ook op Europese schaal impact via het programma BUFFER+, dat meewerkt aan onder andere natte teelt pilot projecten. Een belangrijk onderdeel van Groeningen zijn de netwerkbijeenkomsten die ze organiseren. Hier komen de verschillende partners samen om zo connecties te maken en te onderhouden.

Doel van dit rapport

Groeningen wil weten wat de impact is geweest van de projecten waar ze aan hebben meegewerkt, te evalueren wat hun rol daarin is geweest en wat de bredere impact is die ze hebben gemaakt. Ze willen aantonen welke meerwaarde ontstaat wanneer in een gebied van de schaal van Groeningen wordt uitgegaan van meervoudig ruimtegebruik met complementaire functies. Zo kan Groeningen uitgroeien tot een uniek landschap waarin ruimte is voor zowel mens als natuur.

Dit rapport zal hierop antwoord geven door middel van het analyseren van een viertal representatieve projecten, BUFFER+ en de netwerkbijeenkomsten. Hierbij wordt achterhaald hoe Groeningen bijdraagt aan deze projecten en hoe de partners van deze projecten dit ervaren, met name in betrekking tot het netwerk en imago van Groeningen. De conclusies uit deze analyse worden gebruikt om een advies uit te brengen met zogenoemde 'quick wins' die Groeningen kan gebruiken om hun organisatie te ontwikkelen.

Methodologie

Roodehaan

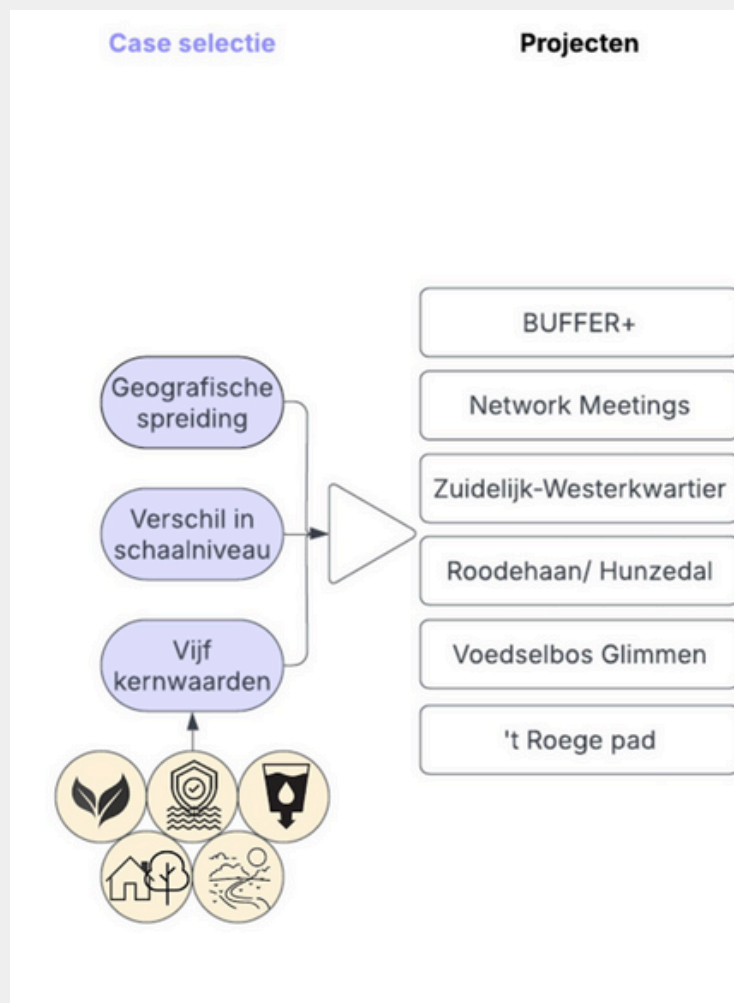
Methodologie

Voor dit project wordt een breed scala aan bronnen en methoden ingezet om een compleet beeld te krijgen van de ruimtelijke ontwikkelingen binnen het Groeningen gebied en in het specifiek de impact van Groeningen op deze projecten. De analyse is gebaseerd op document review, interviews met betrokkenen en veldbezoeken met observaties ter plaatse. Het onderzoek volgt het onderstaande stappenplan.

1. Casus selectie

Binnen het Groeningen netwerk lopen tegenwoordig veel verschillende projecten. Omdat het binnen deze studie niet mogelijk is om alle projecten te onderzoeken, is een selectie gemaakt van vier representatieve projecten. Naast deze projecten zullen ook het overkoepelende programma BUFFER+ en de netwerkbijeenkomsten behandeld worden. Deze onderdelen vormen een belangrijk verbindende rol binnen het programma.

De selectie van de projecten is gebaseerd op de vijf kernwaarden van Groeningen, aangezien alle kernwaarden in verschillende projecten aan bod moeten komen. Daarnaast verschillen de projecten op schaalniveau en geografische ligging binnen het Groeningen gebied. De geselecteerde projecten zijn: 't Roege pad, Fietspad Roodehaan & Veenoxidatie Hunzedal, Zuidelijk Westerkwartier en Voedselbos Glimmen (figuur 4).

FIGUUR 4: CASUSSELECTIE (DOOR AUTEURS)

2. Kwalitatieve studie

De studie bestaat uit twee hoofdmethoden:

a. Documentanalyse

Voor iedere casus worden relevante documenten verzameld en geanalyseerd, zoals historische projectplannen, offertes, etc. Bij de analyse ligt de focus op doelstellingen, gerealiseerde resultaten, de relatie met de vijf kernwaarden van Groeningen en de toegevoegde waarde van projecten aan het netwerk. Naast de casussen worden ook de documenten van de recente netwerkbijeenkomsten geanalyseerd. Op basis hiervan wordt gekeken wat de toegevoegde waarde van Groeningen is. Dit wordt in een multiplier tabel samengevat.

b. Semi-gestructureerde interviews

Naast de documentanalyse worden semi-gestructureerde interviews gehouden met nauw betrokkenen / vertegenwoordigers van de projecten. Deze gesprekken zijn gericht op het verkrijgen van inzicht in de samenwerking met Groeningen, de ervaren meerwaarde van het netwerk en eventuele knelpunten. De interviewvragen zijn te vinden in bijlage A. De interviews bieden een verdiepend perspectief op de documentanalyse. Het gebruiken van semi-gestructureerde interviews maakt het mogelijk om verschillende casussen te onderzoeken waarin dezelfde thema's steeds aan bod komen, maar waar wel de diepte in gegaan kan worden per verschillende casus (Kakilla, 2021). Hierdoor worden generieke gegevens over de thema's verzameld zonder de unieke eigenschappen van elke casus te verliezen. De interviews zijn zo veel mogelijk geprobeerd face-to-face af te leggen, aangezien dit voor een semi-structured interview voordelen biedt in de interpretatie van de interviewer (Kakilla, 2021). Hoewel face-to-face niet altijd mogelijk bleek, werkt een semi-structured interview toch nog goed voor een diepgaand gesprek over het onderwerp.

Naast de verzamelde empirische data hebben de onderzoekers ook twee projectlocaties bezocht. 't Roege pad en het voedselbos in Glimmen zijn bezocht. De onderzoekers hebben door een wandeling een impressie gekregen van de gebieden en de natuur in de omgeving.

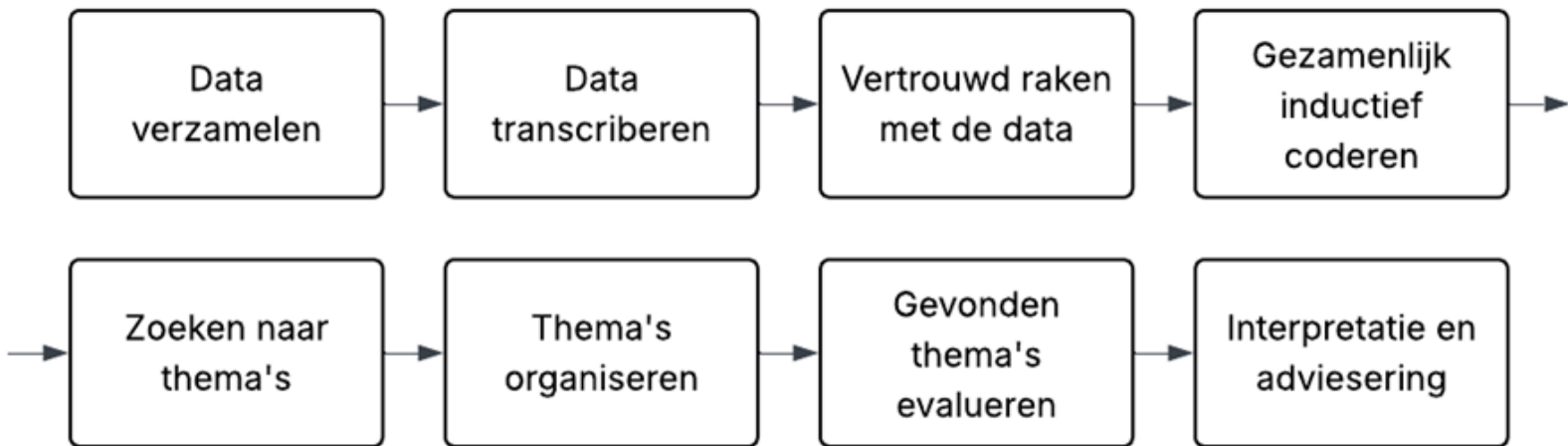
3. Analyse

De bevindingen uit de documentanalyse en interviews zullen worden samengevat en vergeleken. De interviews worden geanalyseerd aan de hand van inductieve codering, wat inhoudt dat de codes bedacht worden aan de hand van de transcripts van de interviews. Vervolgens worden codes samenhangend gemaakt, waarna uiteindelijk hoofdonderwerpen zichtbaar worden. Naar aanleiding van deze hoofdonderwerpen zullen vervolgens conclusies getrokken worden. Deze methode is passend gezien de focus op hoe de geïnterviewden de relatie met Groeningen en hun netwerkbijeenkomsten ervaren. Deze ervaringen kunnen sterk variëren en zijn moeilijk direct te koppelen aan vaste vooraf bedachte concepten (Chandra & Shang, 2019). Door overeenkomsten en verschillen te benoemen, wordt inzicht verkregen in de mate waarin de missie van Groeningen tot uiting komt in afzonderlijke projecten én in het netwerk als geheel. De inzichten van de analyse kunnen als leerpunten worden gebruikt voor toekomstige projecten.

4. Advies

Op basis van de analyse worden potentiële interventies voorgesteld. Er wordt advies gegeven over mogelijke 'quick wins' en structurele veranderingen in de vorm van zowel ruimtelijke, bestuurlijke en organisatorische concepten. Daarnaast zal er worden geadviseerd over hoe Groeningen haar netwerk en positionering verder kan versterken.

Om een goed overzicht te geven hoe het advies tot stand is gekomen, is hieronder een stappenplan van de kwalitatieve analyse weergegeven in figuur 5.

FIGUUR 5: STAPPENPLAN METHODOLOGIE (AUTEURS)

Casusanalyse

Casusanalyse

Voor dit project hebben wij een aantal representatieve casussen geselecteerd die elk op hun eigen manier bijdragen aan de doelen en het gedachtegoed van Groeningen. In dit hoofdstuk analyseren we deze casussen om een beter beeld te krijgen van hun rol binnen het netwerk en de toegevoegde waarde die zij leveren.

Voedselbos Glimmen

Het voedselbos te Glimmen is een project dat natuur en voedselproductie combineert op een innovatieve manier (figuur 6). Het voedselbos ligt op een belangrijke locatie bij de Drentsche Aa en de Hondsrug en is gefocust op duurzame circulaire voedselproductie. De focus van het bos ligt op de eetbare kwaliteit van de begroeiing op de locatie, hiermee draagt het bij aan een klimaat positieve toekomst.

FIGUUR 6: FOTO VOEDSELBOS GLIMMEN (AUTEURS)

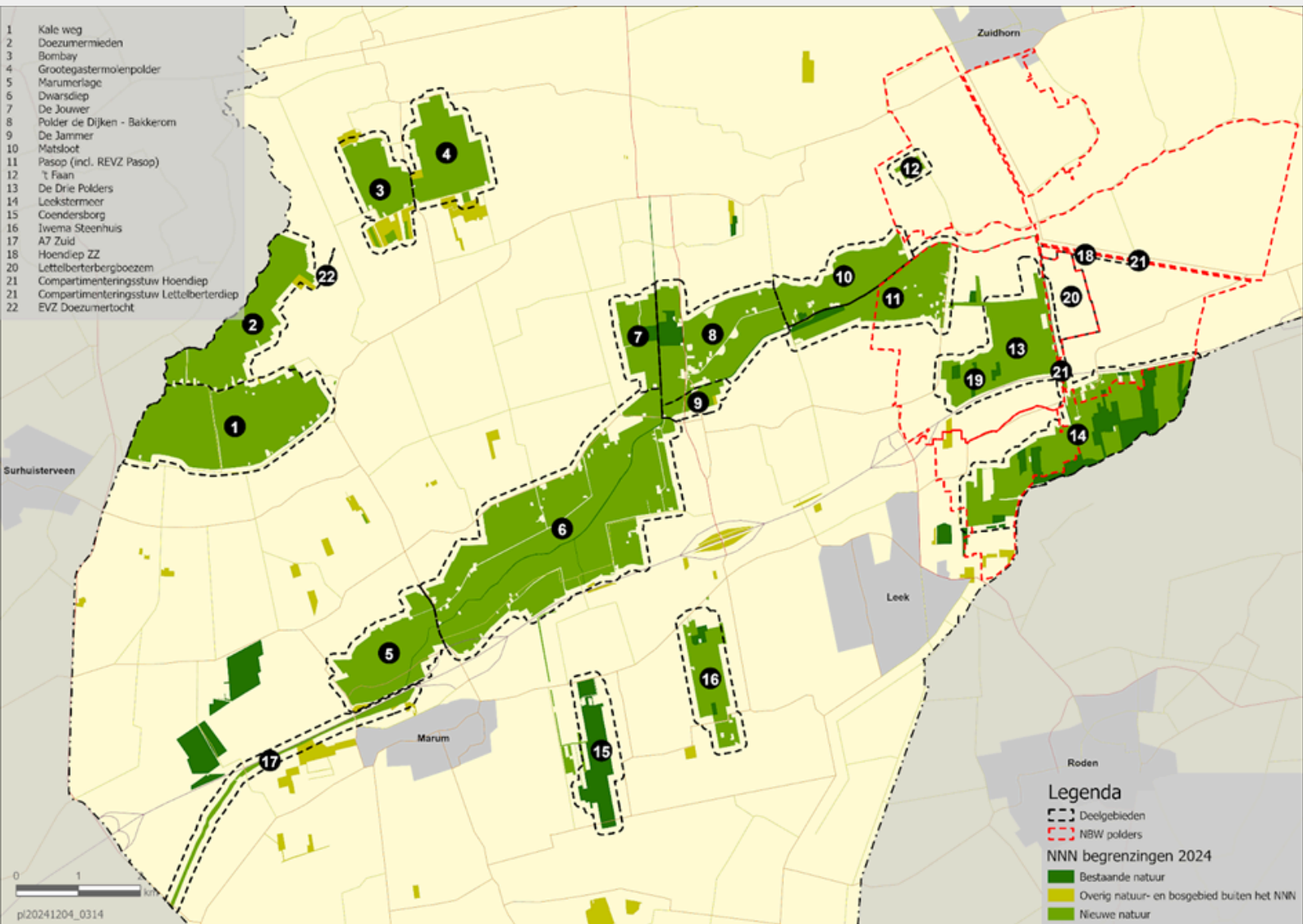
Het voedselbos werkt met behulp van vrijwilligers aan een breder bewustzijn van ons eten en hoe het op andere manieren verbouwd kan worden. Deze twee doelen zijn ook doelen die beoogd worden door Groeningen, hierom is Groeningen ook een van de partners die geholpen heeft bij het verder realiseren van het voedselbos. Verder wordt het voedselbos ook gesteund door de provincie en gemeente van Groningen en een scala aan fondsen.

Om het voedselbos te realiseren is een redelijke investeringssom nodig geweest. Hierin was Groeningen echter nog niet gemoeid (Duran, 2020). In 2023 is Groeningen benaderd voor een investering gericht op educatieve doeleinden. Door middel van een relatief kleine investering wilde het voedselbos zich focussen op cursussen, workshops en rondleidingen. Het doel hiervan is om mensen te inspireren en om ervaringen te delen met andere voedselbossen en geïnteresseerden (Voedselbos Glimmen, 2023). De bijdrage van Groeningen is gebruikt voor het ontwikkelen van deze cursussen en workshops, en wordt gebruikt om de deelnemerskosten voor de cursussen en workshops laag te houden. Dit zorgt ervoor dat het laagdrempelig is om deel te nemen (ibid.). De cursussen zorgen er zeer waarschijnlijk voor dat mensen die al de intentie hadden om een (kleinschalig) voedselbos te starten, of zelfs mensen die deze intentie nog niet hadden, geïnspireerd zijn om dit toch door te zetten.

Zuidelijke Westerkwartier

Zuidelijk Westerkwartier bevindt zich in het zuidwesten van de provincie Groningen. Dit gebied bestaat uit laaggelegen veengebieden, kleine weilanden en besloten zandruggen met houtsingels. In het gebied wordt op verschillende plekken (figuur 7) gewerkt aan het integreren van natuur, waterberging, schoon water, landbouw, recreatie en leefbaarheid.

De provincie Groningen en Waterschap Noorderzijlvest hebben opdracht gegeven voor de gebiedsontwikkeling, die wordt uitgevoerd door Prolander (Cornelius, 2021). Andere betrokken partijen en gebiedspartners zijn een adviserende gebiedscommissie, Gemeente Westerkwartier, Het Groninger Landschap, LTO Noord, Ondernemersvereniging Toerisme Westerkwartier, BoerenNatuur Groningen West, Staatsbosbeheer en Wetterskip Fryslân (Zuidelijk Westerkwartier, n.d.e).

FIGUUR 7: DEELPROJECTEN (ZUIDELIJK WESTERKWARTIER, N.D.B)

Groeningen is bij twee van deze projecten betrokken; De Drie Polders (figuur 7, locatie 13) en Het Oude Rietdal (Groeningen, n.d.e). Deze projecten krijgen een financiële bijdrage van Groeningen, waarvan bijna driekwart naar De Drie Polders gaat en het overgebleven deel naar Het Oude Riet (Regio Groningen-Assen, 2023). Maatregelen voor natuur en water worden gefinancierd door de provincie, het waterschap en de EU. Maar de middelen voor recreatie en toerisme zijn beperkt, daarom is een bijdrage aangevraagd bij Groeningen. In totaal financiert Groeningen 3,2% van de geraamde kosten in het Zuidelijk Westerkwartier (Cornelius, 2021).

De Drie Polders is een natuurgebied waar problemen ontstaan door een watertekort in de zomer en wateroverlast door hevige regenbuien (Zuidelijk Westerkwartier, n.d.d). Om deze problemen tegen te gaan zijn er verschillende maatregelen genomen, waaronder het creëren van een waterbergingsgebied, het verhogen van de waterpeilen en het verbinden met andere natuurgebieden (ibid.). Dit zorgt ervoor dat in 180 hectare van dit gebied 1,2 miljoen m³ water kan worden geborgen, waardoor er meer water beschikbaar is voor planten en dieren in de zomer en er minder overlast is door overstromingen (Zuidelijk Westerkwartier, n.d.d). Bij dit project heeft Groeningen aandacht besteed aan de beleving van het gebied door rekening te houden met de ontginningsgeschiedenis van het landschap (Groeningen, n.d.e). Er is een pad gemaakt tussen de landmarks, een gemaal en inlaat, om de recreatieve en economische waarde van het gebied te bevorderen (ibid.). Verder is een uitkijkpunt gekomen dat past bij en verbindt met de andere uitzichtpunten in het Zuidelijk Westerkwartier. Ook is er een wandelroute die langs de uitkijktoren gaat en staat er op verschillende plekken informatie over het gebied (Zuidelijk Westerkwartier, n.d.d; Groeningen, n.d.e). De aanpassingen in het gebied zijn in 2023 afgerond (Zuidelijk Westerkwartier, n.d.d).

De Oude Riet is een rivier die van groot belang is geweest bij het ontstaan en de ontwikkeling van West-Groningen en de Ommelanden (Regio Groningen-Assen, 2021). In het gebied zijn verschillende projecten uitgevoerd om de identiteit, vitaliteit en kwaliteit van het landschap te versterken, zoals een museum tentoonstelling (ibid.). Groeningen heeft in het Oude Rietdal bijgedragen aan een route met uitkijkpunt en informatiebord, om toerisme in het gebied te vergroten (Groeningen, n.d.e). Deze uitkijktoren en de uitkijktoren in De Drie Polders zijn samen met andere uitzichtpunten in het gebied verbonden door de route (Regio Groningen-Assen, 2021).

Roodehaan & Hunzedal

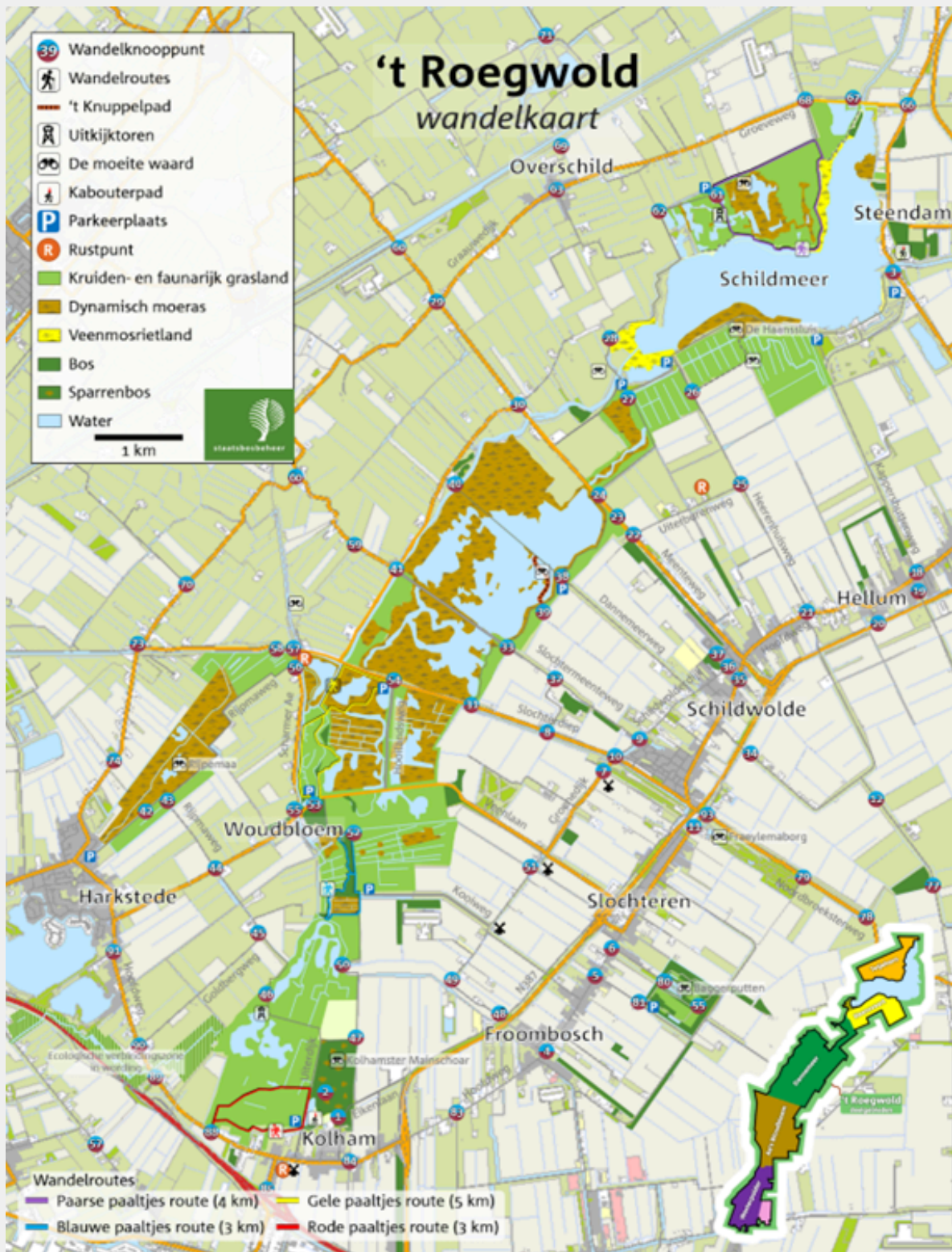
Roodehaan en veenoxidatie zijn twee projecten die vallen onder Groeningen die beide te maken hebben met de rivier de Hunze (Groninger Landschap, 2016). De Hunze loopt vanuit Drenthe door Groningen richting de Waddenzee. Beide projecten worden beheerd door Het Groninger Landschap. Veenoxidatie Hunzedal is een project om veenoxidatie tegen te gaan (Groninger Landschap, 2016). Dit gebied grenst aan het Zuidlaardermeer en Onnen. De voorheen landbouwkundige functie van het gebied zorgt ervoor dat het veen oxideert waardoor CO2 vrijkomt en de bodem daalt. Aan de hand van inrichtingsmaatregelen moet het veenwater van de hondsrug gaan vasthouden, waardoor CO2 wordt vastgehouden en er meer moerasvegetatie kan groeien. Meer water betekent meer leven in het gebied, zo krijgen otters, bevers en zeearenden meer leefruimte (Groninger Landschap, 2016).

Project vergroening Roodehaan ligt verder stroomafwaarts in de stad Groningen (Groninger Landschap, 2016). Het doel is om het gebied te vergroenen en de natuurlijke loop van de Hunze te waarborgen. Door vergroening wordt dit deel van de Hunze een aangename plek vlakbij de stad om te wandelen en het functioneert ook verkoelend. Belangrijke zaken zijn de wegen rondom Roodehaan en de fietspaden er doorheen. Het moet bijdragen aan een gezonde leefomgeving en landschappelijke inpassing van de Hunze in het stedelijk gebied (Groninger Landschap, 2016).

Groeningen is betrokken bij deze twee projecten samen met Het Groninger Landschap. De projecten passen goed bij de doelen van Groeningen. De Veenoxidatie Hunzedal sluit goed aan bij de kernwaarde gezond veen en hoge biodiversiteit. Een pilotproject in dit gebied moet bijdragen aan de waterberging in het veen, dus ook de kernwaarde waterveiligheid past goed in dit project. Roodehaan past dan juist goed bij hoge biodiversiteit, maar nog meer bij gezond wonen, werken, recreëren en ook het landschap van de toekomst. Het fietspad door dit gebied langs de Hunze moet toegankelijk zijn voor bezoekers en een stuk natuur binnen het stedelijk gebied vormen. Dit fietspad is ook voornamelijk waar Groeningen aan heeft bijgedragen en wat zonder Groeningen niet volledig gefinancierd had kunnen worden. Voor de financiering van het Hunzedal staat Groeningen voor de helft garant. Deze investering resulteert in toegevoegde waarde in de vorm van versterking van biodiversiteit, ruimte voor (educatieve) beleving en bijdrage aan klimaatverandering (Borsen, O. 2020). Zonder de investering van Groeningen zou er vooral geïnvesteerd worden in natuurbehoud en versterking, maar zou het beleef element van het gebied niet aan bod komen.

't Roege Pad

't Roegwold is een natuur- en recreatiegebied gelegen ten oosten van de stad Groningen. Het gebied is 1700 hectare groot en bestaat uit 5 deelgebieden, namelijk: Westerpolder, Ae's Woudbloem, Dannemeer, Tetjehorn en Haansvaart (Staatsbosbeheer, n.d.). 't Roegwold is een natuurgebied dat sinds 2001 heringericht is tot het gebied zoals het nu is (figuur 8). Het gebied functioneert als een schakel tussen het Waddengebied en de Drentse natuurgebieden. Om dit voor elkaar te krijgen zijn agrarische gronden omgevormd tot ruige natuurgebieden met een verhoogd waterpeil (Staatsbosbeheer & De Jong, 2015).

FIGUUR 8: KAART "T ROEGWOLD (STAATSBOSBEHEER N.D)

Dwars door 't Roegwold en de omliggende dorpen is 't Roege Pad aangelegd. Dit pad, dat initieel het Roegbainderspad zou heten, bestaat uit vier wandelroutes die natuur, dorpen en ondernemers met elkaar verbinden. Deze routes zijn aangelegd om de bekendheid van het gebied en het aantal bezoekers in het gebied te vergroten, met bijkomende voordelen voor lokale ondernemers in het gebied. In de projectplan fase werd gesproken over routes van circa 10 kilometer ('t Roege pad, 2021), maar de vier routes zijn allemaal gerealiseerd tussen de 19 en 23 kilometer.

Een belangrijk onderdeel van de wandelroutes zijn de beleefelementen die geplaatst zijn langs de route (Figuur 9). Deze beleefelementen zorgen er in de vorm van kunstwerken, zit-, info-, en uitkijkelementen voor dat bezoekers dichterbij komen met de omgeving. Naast de beleefelementen worden er ook evenementen georganiseerd om mensen naar het gebied te trekken ('t Roege pad, 2021).

FIGUUR 9: BELEVINGSELEMENT DE VOGELLUISTERAAR (VAN DER LAAN, N.D.)

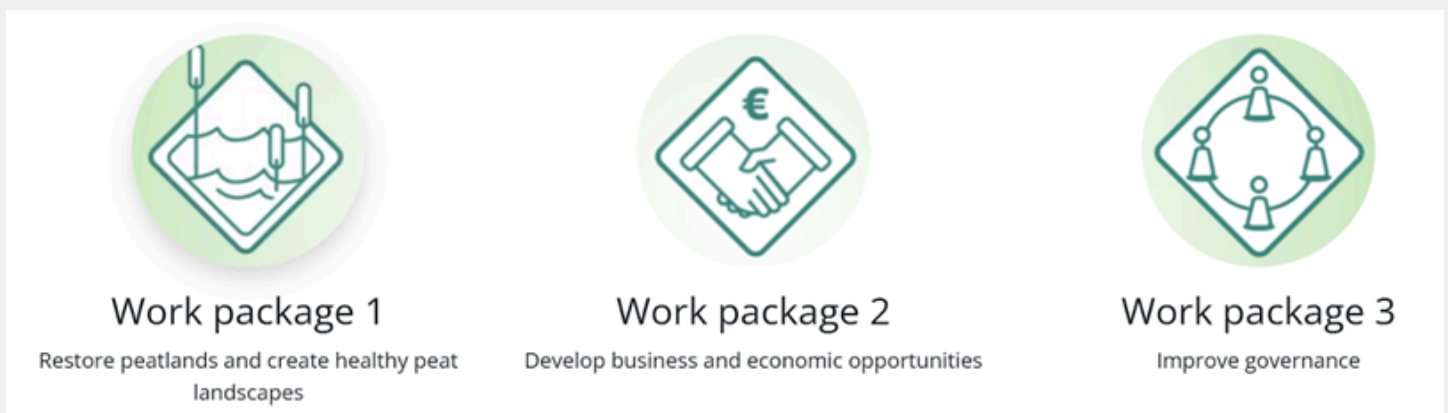
Van de totale begroting van 't Roege pad is de helft gefinancierd door Groeningen. Dit project was zonder Groeningen dus in hele andere mate gerealiseerd, bijvoorbeeld zonder beleefelementen of zonder evenementen om mensen het gebied in te trekken. Naar alle waarschijnlijkheid zou dit een groot aantal bezoekers en naamsbekendheid hebben gekost.

BUFFER+

Het BUFFER+ project is geïnitieerd door de provincie Groningen, die tevens optreedt als kartrekker van dit Europese samenwerkingsproject. Het BUFFER+ project wordt voornamelijk gefinancierd door de Europese Unie en richt zich op klimaatadaptatie en -mitigatie in de Noordwest-Europese (NWE) regio. Centraal staat het herstel van veengebieden, met als doel het vergroten van hun vermogen om CO2 en water op te slaan. BUFFER+ is een samenwerking tussen partners uit vijf verschillende landen: Ierland, België, Nederland, Duitsland en Frankrijk. De looptijd van het project is geschat op 2023 tot 2027.

Het project bestaat uit drie werkpakketten (figuur 10):

1. Het herstellen van veengebieden en het creëren van gezonde veenlandschappen;
2. Het ontwikkelen van zakelijke en economische kansen;
3. Het verbeteren van het bestuur en de besluitvorming.

FIGUUR 10: DRIE WERKPAKKETTEN (BUFFER+, Z.D.)

Partners in het gebied rond Groeningen werken aan het benutten van natte gebieden en het verbouwen van landbouwgewassen als onderdeel van toekomstige visies op het veenlandschap (melkveehouderij, vezelteelt, recreatie, natuur, veengroei en duurzame energie).

Groeningen speelde een sleutelrol in de initiatieffase van BUFFER+. Mede dankzij deze betrokkenheid zijn aanzienlijke Europese subsidies toegekend, wat onder andere is geïnvesteerd in de Groeningen regio.

Groeningens Netwerkbijeenkomsten

De Groeningen netwerkbijeenkomsten vormen een belangrijk instrument binnen de duurzame ontwikkeling in het gebied van de Regio Groningen-Assen. De netwerkbijeenkomsten komen voort uit het initiatief van Groeningen, dat streeft naar een klimaatpositieve regio. Tijdens deze bijeenkomsten komen beleidsmakers, wetenschappers, agrariërs, professionals, natuurorganisaties, onderwijsinstellingen en bewoners samen om kennis uit te wisselen, gebiedsopgaven te bespreken en samenwerking te bevorderen.

Elke bijeenkomst heeft een specifiek thema, zoals water- en bodemsturend bouwen, de landbouwtransitie, CO₂-opslag in veengebieden of de samenwerking tussen onderwijs en praktijk. Deze bijeenkomsten vinden plaats op verschillende locaties in de regio, zoals Het Strandhuis in Meerstad en de Hanzehogeschool Groningen (Jonkhoff, 2025). Tijdens de bijeenkomsten is er een afwisselend programma van presentaties, interactieve workshops en deelsessies. Sprekers van verschillende organisaties geven inhoudelijke verdieping aan thema's als de NOVEX-aanpak, het belang van nabijheid in verstedelijking, klimaatbestendig bouwen en de rol van boeren in landschapsontwikking.

Tijdens de netwerkbijeenkomst op 6 februari 2025 (figuur 11), die in het teken stond van *water- en bodemsturend bouwen*, werd onder meer benadrukt dat Nederland jarenlang 'kampioen water en bodem negeren' is geweest. De bijeenkomst markeerde een inhoudelijke verdieping van de NOVEX-opgave rond Groeningen, waarbij werd opgeroepen tot een fundamentele herziening van de manier waarop we ruimtelijke ontwikkeling benaderen: niet langer tegen de natuurlijke condities in, maar juist mét water en bodem als leidende principes. Aan de hand van negen lessen van en voor Groeningen werd inzicht geboden in hoe de regio kan bijdragen aan een klimaatpositieve toekomst. Deze lessen benadrukten onder meer het belang van het accepteren van onzekerheid, het aanleggen van zoetwatervoorraden, het herstellen van biodiversiteit, het bouwen met oog voor natuur en landschap, het samenwerken met boeren, het aanpakken van de CO₂-opgave, en het denken én handelen op meerdere schaalniveaus. Ook werd het belang van een inspirerende lange termijnvisie benadrukt: durf te dromen, en plaats een stip op de horizon.

FIGUUR 11: FOTO NETWERKBIJEEENKOMST GROENINGEN (GROENINGEN, 2025)

Belangrijke inzichten die voortkomen uit de bijeenkomsten zijn onder andere het besef dat de ondergrond en het landschap niet langer als maakbaar beschouwd kunnen worden, maar juist kaderstellend zijn bij ruimtelijke keuzes. Ook blijkt de noodzaak om integraal te denken. Door interactieve werkvormen, zoals het stemmen over stellingen of gezamenlijk toekomstscenario's ontwerpen, ontstaat ruimte voor discussie en reflectie tussen deelnemers met uiteenlopende achtergronden.

De netwerkbijeenkomsten dragen bij aan het vergroten van bewustwording, het versterken van regionale samenwerking en het ontwikkelen van nieuwe projecten en visies. Door inzet van praktijkvoorbeelden, onderwijs en veldkennis wordt Groeningen steeds meer verankerd in het bewustzijn van professionals en burgers. De netwerkbijeenkomsten vormen daarmee niet alleen een ontmoetingsplek, maar ook een motor voor concrete actie in het landschap (Groeningen, z.d.)

Multiplier van Groeningen

Leekstermeer

Multiplier van Groeningen

Naar aanleiding van de documentanalyse is een overzicht van de meerwaarde van Groeningen gemaakt. Deze is weergegeven in tabel 1.

Uit deze tabel kan geconcludeerd worden dat investeringen van Groeningen leiden tot een verbetering van de omgeving. Hieruit blijkt dat de bijdrage van Groeningen leidt tot meerwaarde voor alle betrokkenen.

TABEL 1: MULTIPLIER VAN GROENINGEN (AUTEURS)

Casus	Rol van Groeningen	Zichtbaar multiplier effect
't Roege pad	De helft van de begroting gefinancierd	Zonder Groeningen waren de beleefelementen en de evenementen niet mogelijk geweest. Deze bijdrage zorgt voor een aantrekkelijker Roege pad, wat zeer waarschijnlijk resulteert in hogere bezoekersaantallen, wat ook leidt tot economische voordelen.
Voedselbos Glimmen	De financiering van een educatief programma	Dankzij de investering van Groeningen kan het voedselbos workshops, cursussen en rondleidingen ontwikkelen en beschikbaar stellen voor een lage prijs. Dit educatieve programma zorgt ervoor dat mensen geïnspireerd worden om zelf ook (kleinschalige) voedselbossen te beginnen of verder te ontwikkelen, wat gezien kan worden als toegevoegde waarde door een relatief kleine investering.
Zuidelijk Westerkwartier	Financieel bijgedragen aan recreatie en toerisme in De Drie Polders en Het Oude Riet	Zonder Groeningen was het niet mogelijk geweest om een uitkijktoren te plaatsen in De Drie Polders. Verder is het mede dankzij Groeningen mogelijk geweest om ook een uitkijktoren en educatieve borden te plaatsen in het Oude Riet. Hierdoor zijn de gebieden aantrekkelijker gemaakt om te recreëren.
Roodehaan en Hunzedal	Roodehaan: bijdrage aan het fietspad. Hunzedal: staat voor de helft garant voor de investering	Roodehaan: de investering van Groeningen heeft bijgedragen aan het fietspad De Roodehaan. Dit is een waardevolle, veelgebruikte verbinding richting de stad, waarin natuur centraal staat. Hunzedal: de investering van Groeningen draagt bij aan het versterken van biodiversiteit, ruimte voor (educatieve) beleving en klimaatverandering. Zonder Groeningen zou het beleef element van dit gebied niet tot zijn recht komen.

BUFFER+	Sleutelrol in initiatieffase van BUFFER+	Dankzij de betrokkenheid van Groeningen zijn er aanzienlijke Europese subsidies toegekend aan laagveengebieden in Nederland. Dit zorgt voor een grote bijkomende meerwaarde van Groeningen.
Netwerkbijeenkomsten	Groeningen fungeert als verbindende partij tussen verschillende sectoren. Hierbij organiseert Groeningen netwerkbijeenkomsten rond verschillende thema's.	Door deze ontmoetingen ontstaan nieuwe initiatieven en versterkt Groeningen bestaande projecten. De multiplier is zichtbaar in het feit dat investeringen en samenwerking leiden tot vervolgprojecten, opschaling en bredere betrokkenheid.

Resultaten & Analyse

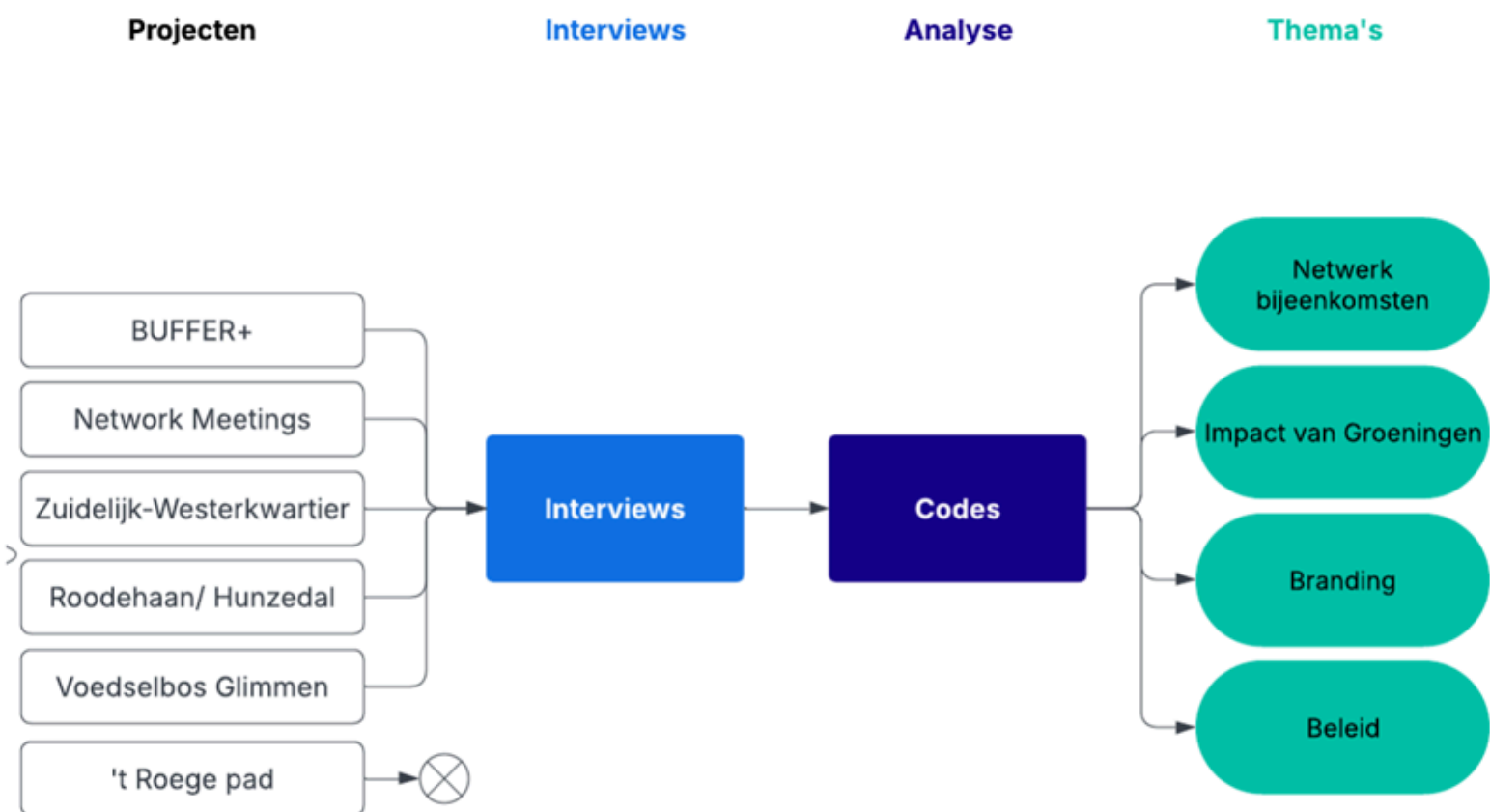

Paterswoldsemeer

Resultaten & Analyse

Dit onderzoek is succesvol geweest in het vergaren van interviews, van de 6 casussen die wij hebben bestudeerd zijn er 5 succesvolle interviews uitgevoerd. Om de anonimiteit van de meningen en uitingen van de geïnterviewde personen te waarborgen, worden in de tekst geen directe verwijzingen naar specifieke interviews opgenomen. De data die is vergaard hebben we geanalyseerd volgens de stappen die beschreven staan in de methode en te zien zijn in het data-analyse schema hetgeen te vinden is in figuur 5.

De analyse heeft geresulteerd in vier thema's, deze zijn te zien in figuur 12, die hieronder te vinden is.

FIGUUR 12: CONCEPTUEEL MODEL KWALITATIEVE ANALYSE (AUTEURS)

Deze vier thema's representeren de kern van wat dit onderzoek heeft bevonden en zullen toelichting krijgen in de volgende paragrafen.

Netwerkbijeenkomsten

Uit de interviews blijkt dat de netwerkbijeenkomsten een sterke centrale rol spelen in de samenwerking binnen Groeningen. Deze bijeenkomsten brengen een breed scala aan betrokkenen samen, van bestuurders en boeren tot studenten en natuurorganisaties. Ze functioneren als ontmoetingsplek voor het delen van kennis, het verbinden van sectoren en het ontwikkelen van ideeën. De thematische opzet varieert, met onderwerpen als verstedelijking, waterbeheer, landbouw transitie en klimaatadaptatie. Een van de geïnterviewde partijen zegt:

“Ja, je hebt zo’n andere kijk als je vanuit een andere discipline komt, dan kan je soms hele verrassende combinaties vinden”

De bijeenkomsten zijn informeel waardoor een levendig en dynamisch netwerk ontstaat wat een brede toegevoegde waarde creëert voor alle deelnemers. Deze brede inzet zorgt ervoor dat de netwerkbijeenkomsten relevant zijn voor een breed scala aan belanghebbenden, echter heeft deze brede inzet ook het effect dat voor sommige partijen niet elke bijeenkomst even relevant/interessant is. Een van de geïnterviewde partijen heeft hier het volgende te zeggen over de netwerkbijeenkomsten:

“De ene keer meer, andere keer minder interessant. Afhankelijk van waar de nadruk op ligt of welk onderwerp er centraal staat.”

Impact van Groeningen

De interviews hebben laten zien dat Groeningen voor veel projecten van doorslaggevend belang is geweest. Via subsidies, netwerken of het meedenken in projectopzet heeft het verschillende initiatieven brede hulp kunnen bieden. Het sentiment van partijen is dat Groeningen “zoveel meer is dan een zak geld.” Partijen profiteren sterk van de verbindende rol van Groeningen. Het combineren van doelen zorgt ervoor dat oplossingen aansluiten op meerdere kernwaarden. Dit resulteert in plannen die verschillende functies combineren, wat nodig is om de ruimtelijke vraagstukken van de toekomst op te lossen, waarbij ook aandacht besteed wordt aan recreatie en educatie.

Verder kan Groeningen er toezicht op houden dat er niet allemaal losse stukjes groen komen, maar dat gebieden coherent met elkaar worden verbonden:

“En met name de kracht van Groningen is denk ik om op te kijken van... Hoe kunnen we dan door middel van het motiveren en ook stimuleren van financiële bijdragers... zorgen dat inderdaad die verbinding gaat komen. En dan niet dat alles daar één plek toe gaat, maar dat je die groene verbinding rondom Groningen... richting Oost-Groningen kunt realiseren.”

Tegelijkertijd wordt erkend dat de meeste projecten al goed aansloten bij de kernwaarden van Groeningen; het netwerk werkt versterkend, maar is doorgaans niet het beginpunt van projecten zelf.

Branding

Uit de interviews komt naar voren dat het vergroten van de naamsbekendheid van Groeningen een belangrijk aandachtspunt is. Hoewel veel betrokkenen bekend zijn met de inhoudelijke projecten, is de merknaam 'Groeningen' nog beperkt bekend. Partijen die wel bekend zijn met Groeningen zijn uiterst positief, tijdens een netwerkmeeting was er een presentatie die zelfs refereerde naar Groeningen als "het antwoord op *bijna* alles". Dus de logische volgende stap is om het merk Groeningen groter te maken.

"Je moet op het niveau van Brainport Eindhoven, of het Groene Hart van vroeger denken. Zo'n soort merk moet het eigenlijk worden"

Uit interviews blijkt dat Groeningen als netwerkorganisatie binnen beleidskringen steeds herkenbaarder wordt. Toch is de publieke zichtbaarheid nog steeds beperkt. Zoals een initiatiefnemer verwoordt:

"Het is eigenlijk jammer dat niemand buiten het netwerk weet dat Groeningen achter ons project zit".

Beleid

De interviews maken duidelijk dat Groeningen ook functioneert als antwoord op fragmentatie. De grote complexiteit van ruimtelijke problemen zoals klimaatadaptatie, waterbeheer, landbouwtransitie en woningbouw vragen om een integrale benadering. Groeningen brengt deze opgaven samen binnen één ruimtelijk kader, waarbij de betrokken partijen samenwerken op basis van gedeelde doelen en wederzijds vertrouwen.

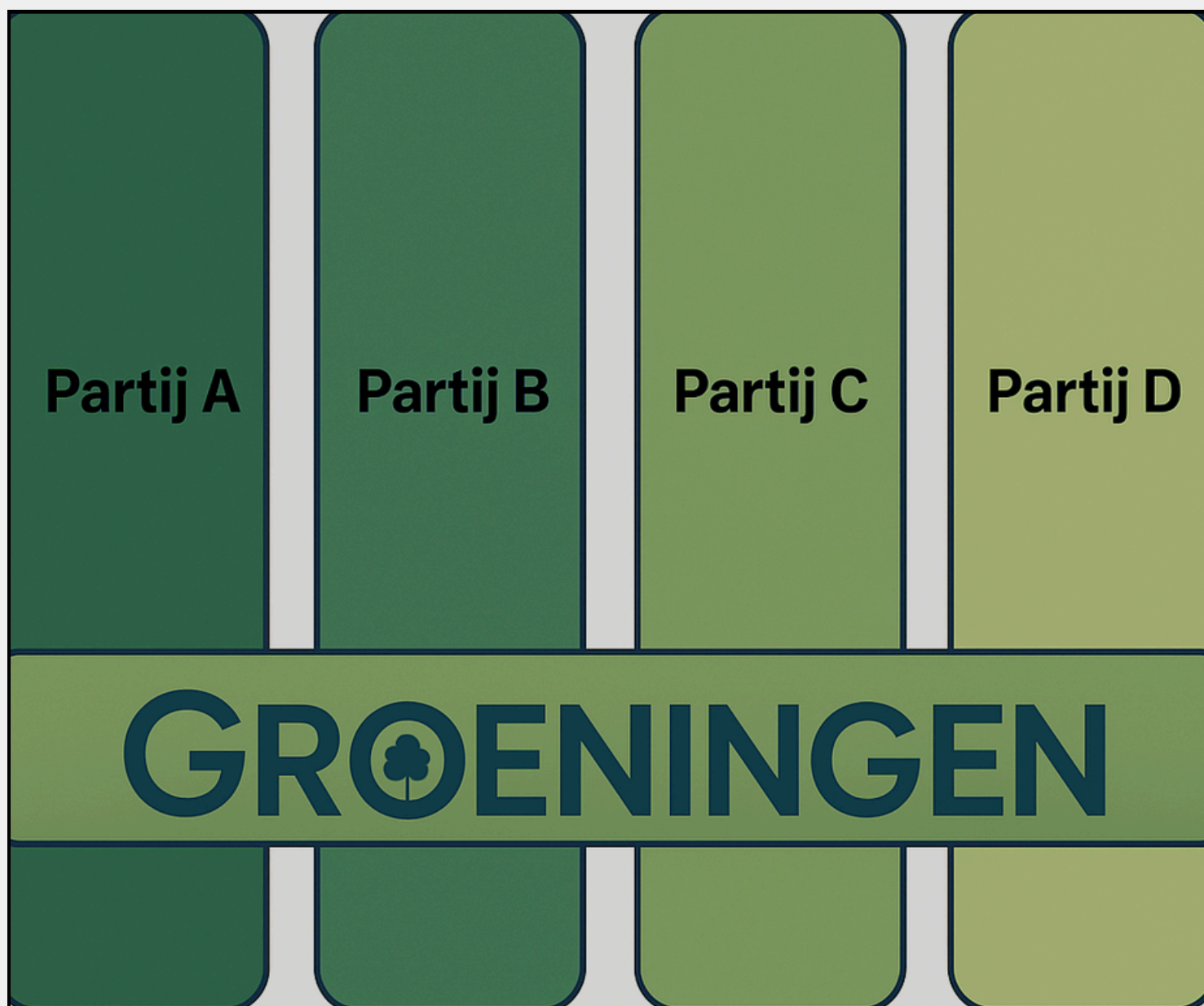
Tegelijkertijd wordt gewaarschuwd voor te veel institutionalisering; de kracht van Groeningen ligt in de losheid, de open structuur en het vermogen om verschillende initiatieven met elkaar te verbinden zonder grote bureaucratische drempels. Betrokkenen waarderen juist de informele positionering van Groeningen.

"De kracht van Groeningen is juist die losheid, dat het niet helemaal vastligt, maar dat het je wel helpt".

Deze bottom-up samenwerkingen hebben de kracht om de institutionele fragmentatie tegen te gaan en een sterk positieve bijdrage te leveren aan de complexe vraagstukken. Deze opzet heeft een sterke positieve relatie met de behoefte aan snellere besluitvorming, minder bureaucratie en betere vergunning processen.

"We missen gewoon het open gesprek met gemeenten, alles voelt nog steeds heel juridisch"

Een representatie van de verbindende krachten van Groeningen is te zien in figuur 13.

FIGUUR 13: CONCEPTUEEL MODEL VERBINDENDE KRACHT VAN GROENINGEN

Conclusie & Discussie

Conclusie & Discussie

Waar staat Groeningen?

Uit dit onderzoek blijkt dat Groeningen een belangrijke rol speelt als netwerkorganisatie die bijdraagt aan een duurzamer en klimaatpositiever Noord Nederland. Zowel uit de documentanalyse als de interviews komt naar voren dat Groeningen projecten versterkt of überhaupt mogelijk maakt, door partijen te verbinden, kennis te delen en financiële ondersteuning te bieden. Groeningen fungeert hierbij als een laagdrempelig samenwerkingsverband dat bijdraagt aan het bundelen van uiteenlopende projecten rondom natuur, klimaat en recreatie.

De onderzochte casussen tonen aan dat Groeningen actief meewerkt aan het realiseren van projecten die aansluiten bij haar vijf kernwaarden. Deze projecten laten zien hoe integrale oplossingen, zoals natuurherstel gecombineerd met recreatie of educatie, daadwerkelijk tot stand kunnen komen. In meerdere gevallen heeft Groeningen bijgedragen aan onderdelen van projecten die anders waarschijnlijk niet gerealiseerd zouden zijn, zoals belevingselementen, educatieve voorzieningen of verbindende routes. Dit zijn erg duidelijke voorbeelden van wat Groeningen heeft toegevoegd aan deze projecten. In het geval van BUFFER+ was Groeningen zelfs mede-aanjager van internationale samenwerking en subsidieaanvragen. Dit laat zien hoe Groeningen niet alleen meedenkt en financiert, maar ook actief bijdraagt aan het realiseren van nieuwe mogelijkheden die zonder Groeningen er niet waren geweest.

Een krachtig element binnen Groeningen zijn de netwerkbijeenkomsten, waarbij verschillende partijen elkaar ontmoeten en inspireren. Deze verschillende partijen lopen uiteen van beleidsmakers tot boeren en geïnteresseerde bewoners. De bijeenkomsten worden erg gewaardeerd en dragen bij aan nieuwe samenwerkingen, het verspreiden van kennis en het attenderen van relevante thema's. Juist de informele en thematische opzet zorgt voor ruimte om ideeën te verkennen en disciplines te verbinden en vergelijken. Uit de interviews is te zien dat niet iedereen deze thematische opzet prefereert, maar de meningen over de bijeenkomsten zijn over het algemeen erg positief. De bijeenkomsten vormen de basis voor nieuwe initiatieven en zorgen ervoor dat Groeningen steeds meer een herkenbare en verbindende rol krijgt. Tegelijkertijd is er nog winst te behalen in de branding van Groeningen voor mensen buiten het netwerk. Uit de interviews blijkt dat veel mensen nauwelijks weten wat Groeningen is of wat het doet.

Samenvattend laat dit onderzoek zien dat Groeningen met relatief beperkte middelen een grote meerwaarde levert voor duurzame gebiedsontwikkeling. Door de kracht van samenwerking, kennisdeling en innovatie weet het netwerk partijen te verbinden en projecten naar een hoger niveau te tillen. Als Groeningen daarnaast investeert in betere branding, kan het uitgroeien tot een bekend voorbeeld van hoe gebiedsgerichte samenwerking écht verschil kan maken.

Methodologische reflectie

De vijf interviews hebben waardevolle inzichten opgeleverd over hoe Groeningen als netwerk werkt. Tegelijkertijd is het belangrijk om te kijken naar de beperkingen van dit onderzoek. Alle deelnemers die we hebben gesproken, zijn direct betrokken bij projecten die met een aspect van Groeningen te maken hebben. Daardoor is het mogelijk dat ze positiever over het netwerk spreken dan mensen die er minder of geen baat bij hebben gehad. Omdat zij profiteren van de samenwerking, kan dat invloed hebben op hoe kritisch ze durven of willen zijn. Hoewel sommige geïnterviewden eerlijk knelpunten benoemen, blijft de kans bestaan dat het beeld vertekend kan zijn.

Daarnaast hebben we helaas niet van alle genodigden een reactie gekregen voor deelname. Dat kan verschillende redenen hebben zoals tijdgebrek, geen interesse of misschien een kritische houding ten opzichte van Groeningen. Hoe dan ook betekent het dat we bepaalde inzichten nu missen in het onderzoek.

Een andere beperking zit in de omvang van de cases. Er is alleen gekeken naar projecten waar Groeningen actief bij betrokken is, echter representeren deze geselecteerde cases ook andere projecten waar Groeningen betrokken bij is. Echter laat dit weinig zien van projecten die bijvoorbeeld zijn afgewezen, niet van de grond kwamen of bewust geen aansluiting zochten bij het netwerk. Om een vollediger beeld te krijgen, zouden ook die projecten of ervaringen moeten worden meegenomen.

Advies

Versterk de schakel tussen visie en uitvoering

Uit dit onderzoek blijkt dat projecten baat hebben bij de ondersteuning van Groeningen door middel van hun visie, netwerk en financiële bijdrage. In sommige gevallen zou het echter gewenst zijn om ook ondersteuning te hebben voor concrete en praktische zaken, zoals het aanvragen van vergunningen. Hier zou bijvoorbeeld een vast aanspreekpunt voor kunnen worden opgericht, met name voor kleinschalige projecten. Door hulp te bieden bij praktische zaken wordt het voor projecten makkelijker om door procedures te gaan en aanvragen te doen. Een aanspreekpunt biedt duidelijkheid en maakt een flexibele werkwijze met korte lijnen mogelijk. Zo kan de schakel tussen de visie van Groeningen en de uitvoering hiervan worden versterkt.

Versterk bekendheid

Hoewel Groeningen bij beleidsmakers steeds bekender wordt, blijkt uit de interviews dat de publieke zichtbaarheid beperkt is. De projecten zelf zijn bij de bewoners en bezoekers bekend, maar minder bekend is dat de projecten onder Groeningen vallen en mede door de bijdrage van Groeningen tot stand kunnen komen. Daarom is het van belang te investeren in een sterkere aanwezigheid. Een 'quick win' hier zou zijn om aan alle projectpartners te vragen of Groeningen op hun website genoemd kan worden. Op dit moment is dat niet overal het geval, zo staat Groeningen bijvoorbeeld niet op de website van het Zuidelijk Westerkwartier. Het advies is om alle projectpartners te vragen om Groeningen te vermelden op de betreffende projectpagina's waarin Groeningen heeft bijgedragen. Verder wordt aangeraden om op de website van Groeningen een lijst te maken met alle projecten waarbij ze betrokken zijn. Op dit moment staan er namelijk alleen ambassadeursprojecten op de website. Uit dit onderzoek is namelijk gebleken dat het aantal projecten in werkelijkheid meer is dan wat er online op de website van Groeningen te vinden is. Daarnaast is het belangrijk om op alle social media hetzelfde logo te gebruiken. Op dit moment worden er verschillende logo's en soms ook namen gebruikt voor Instagram, Facebook, LinkedIn en X. Door overal consistent te zijn met betrekking tot naam en logo, is Groeningen makkelijker online te vinden en te herkennen.

Voorkom institutionalisering

In de interviews kwam naar voren dat het de kracht van Groeningen is dat het laagdrempelig en open is, waardoor het voor betrokkenen prettig is om samen te werken. Het is daarom belangrijk om niet te veel te institutionaliseren. Zorg ervoor dat Groeningen geen onderdeel wordt van een of verschillende instanties, maar blijf een informeel gepositioneerde organisatie die zich niet bij deze partijen aansluit, maar ze wel samenbrengt. Op deze manier kan Groeningen institutionele fragmentatie tegengaan en ervoor zorgen dat partijen samenwerken aan complexe vraagstukken. Een verder advies is om ervoor te zorgen dat Groeningen niet te prestatiegericht wordt en bijvoorbeeld harde deadlines gaat zetten om doelen te behalen en daarmee te bewijzen dat Groeningen meerwaarde heeft. De meerwaarde is juist dat binnen Groeningen wordt samengewerkt op basis van wederzijds vertrouwen. Zo is er geen hoge druk, maar wel ondersteuning om naar gedeelde doelen toe te werken. Daarom moet Groeningen vasthouden aan hun bottom-up positie en blijven inzetten op relaties en niet focussen op structuur. Het kopje koffie bij de partners en de werkbezoeken maken Groeningen sterk en daar moet zorgvuldig mee worden omgegaan om institutionalisering tegen te gaan.

Toekomstig onderzoek en monitoring

Tot slot is het wenselijk om het evalueren van Groeningen in de toekomst breder en systematischer aan te pakken. Dit onderzoek was kwalitatief van aard, maar met voldoende gestructureerde data kunnen ook kwantitatieve of mixed-methods benaderingen worden ingezet. Denk aan effectmetingen, vergelijkende projectanalyses of participatieve monitoring. Belangrijk daarbij is het uitvoeren van nulmetingen bij de start van nieuwe projecten, zodat de effecten van Groeningen op langere termijn daadwerkelijk kunnen worden onderzocht en onderbouwd. Zonder een beginpunt is het lastig om uitspraken te doen over de impact van de projecten waar Groeningen aan bijdraagt. Een standaard model om projecten te vergelijken op doelbereik, samenwerking en maatschappelijke meerwaarde kan helpen om het netwerk beter en met meer data te ontwikkelen. Denk hierbij aan het meten van effecten, het doen van enquêtes onder bezoekers en bewoners, kostenanalyses, en het analyseren van ruimte, water, bodem en ecologie.

Uit de analyse is gebleken dat een bijdrage van Groeningen leidt tot een substantiële impact van de projecten. Daarom wordt aanbevolen om te onderzoeken wat een mogelijke numeriek multiplier is van de bijdrage die Groeningen levert aan de projecten. Aan de hand van een numerieke multiplier kan een absolute waarde worden gegeven aan de impact van de projecten. Dit is van belang omdat er voor dit onderzoek te weinig data was om de multiplier met de meerwaarde van Groeningens bijdragen een concreet getal te geven. De data die daarvoor nodig is zijn:

1. Begin situatie, een nulmeting vooraf en bepalen welke effecten behaald moeten worden.
2. (Financiële) bijdrage.
3. Eindresultaat, een eindmeting van de vooropgestelde effecten en de daadwerkelijke uitkomsten en eventueel ook neveneffecten die niet voorzien waren.
4. Multiplier: $(\text{Eind} - \text{begin}) / \text{bijdrage}$.

Een numerieke waarde geven aan sociale meerwaarde moet methodologisch goed onderbouwd zijn. Er kan niet zomaar een getal verzonnen worden voor de waarde van een uitkijktoren, aangezien een ervaring zoals dat voor iedereen een andere waarde heeft. Methodologisch onderbouwd een waardeoordeel voor sociale waarde kan aan de hand van de Social Return on Investment method (Nicholls, 2012). A guide to Social Return on Investment van The SROI network, kan worden gebruikt als handboek om een waardemeting te doen van de sociale meerwaarde die de bijdragen van Groeningen opleveren. Door methodologisch onderbouwd een waardemeting te doen van de bijdragen, kan Groeningen aantonen waarom haar bijdragen er toe doen voor de omgeving. Hiermee kan Groeningen haar bijdragen verdedigen en ook aantonen wat de meerwaarde is van de projecten waaraan wordt bijgedragen. Daarnaast kan ook worden onderzocht wat mogelijke fysieke interventies opleveren qua veiligheid. Groeningen investeert ook in projecten die bijdragen aan waterveiligheid en het tegengaan van klimaatverandering. De meerwaarde hiervan kan weer anders worden berekend, zoals de vermindering van schade door water retentiegebieden in periodes van wateroverlast. Ook dit kan methodologisch worden aangepakt om een concrete waarde te verbinden aan de bijdrage die Groeningen levert in deze projecten. Aan de hand van sterke methodologische onderzoeken en monitoring krijgt Groeningen inzicht in wat hun bijdragen opleveren en ook waarom de investeringen van Groeningen er toe doen. Zowel maatschappelijk, economisch en ecologisch wordt meerwaarde gecreëerd door de bijdragen van Groeningen. Door methodisch de meerwaarde te onderzoeken kan de waarde sterk worden uitgedrukt.

Referenties

- 't Roeye pad (2021). Factsheet aanvraag Groeningen [intern document]
- Borsen, O. (2020). Van veenoxidatie naar veenvorming in het Hunzedal [intern document]
- Cornelius, E.J. (2021). Project format Groeningen ZWK def. [intern document]
- Duran, M. (2020). Project format Voedselbos te Glimmen [intern document]
- Groeningen (2021). Uitvoeringsprogramma: balans tussen natuurbescherming, natuurbeleving en economie (300302). Geraadpleegd op 12-05-2025
- Groeningen (n.d.a). Op weg naar een klimaatpositieve regio.
- Groeningen (n.d.b). Beschermen.
- Groeningen (n.d.c). Benutten.
- Groeningen (n.d.d). Beleven.
- Groeningen (n.d.e) Beleefbaarheid gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier. <https://groeningen.nu/uitvoeringsprogramma/ambassadeursprojecten/zuidelijk-westerkwartier/>
- Groeningen (n.d.f). Groeningen beleving onderlegger. [intern document]
- Groeningen (n.d.g). Kernboodschap. [intern document]
- Groeningen (n.d.h). Netwerk.
- Groeningen. (2021). Groeningen uitvoeringsprogramma. In Groeningen.nu. <https://300302-GROENINGEN-uitvoeringsprogramma-1.pdf>
- Groninger Landschap. (2016). Beheerplan Hunzezone 2016-2034.
- Kakilla, C. (2021). Strengths and Weaknesses of Semi-Structured Interviews in Qualitative Research: A Critical Essay.
- Nicholls, J., Lawlor, E., Neitzert, E., & Goodspeed, T. (2012). A guide to Social Return on Investment. Social Value UK. <https://socialvalueuk.org/resources/a-guide-to-social-return-on-investment-2012/>
- Regio Groningen-Assen (2021). Bijdrage voor uitkijkpuntenroute Oude Riet.
- Regio Groningen-Assen (2023). Beschikking project "Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier" (K2023.00090). [intern document]

Staatsbosbeheer, & De Jong, A. (2015). Resultaten van ruim 10 jaar natuurontwikkeling. <https://www.staatsbosbeheer.nl/~media/roegwold/roegwold-folder-resultaten-10-jaar-natuurontwikkeling-juni2015.pdf?la=nl-nl>

Staatsbosbeheer. (n.d.). 't Roegwold. <https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/roegwold/toegankelijkheid>

Van der Laan, W. (n.d.). De Vogelluisteraar, De Groote Wijk. <https://groeningen.nu/uitvoeringsprogramma/ambassadeursprojecten/t-roege-pad/>

Voedselbos Glimmen (2023). Factsheet subsidieaanvraag Groeningen [intern document]

Zuidelijk Westerkwartier (n.d.a). Home. <https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/>

Zuidelijk Westerkwartier (n.d.b). Projecten. <https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/projectinformatie-1>

Zuidelijk Westerkwartier (n.d.c). Projectinformatie. <https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/projectinformatie>

Zuidelijk Westerkwartier (n.d.d). De Drie Polders. <https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/projectinformatie-1/deelgebied-1-2>

Zuidelijk Westerkwartier (n.d.e). Organisatie. <https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/organisatie>

Afbeeldingen titelpagina's:

Introductie Groeningen:

Oudeman, O. (2017, 20 april). Nieuwe natuur en waterberging in het Zuidelijk Westerkwartier. InfoLeek. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://www.infoleek.nl/30581/2017/04/20/nieuwe-natuur-en-waterberging-zuidelijk-westerkwartier/>

Methodologie:

Groeningen. (z.d.). Vergroenen Roodehaan. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://groeningen.nu/uitvoeringsprogramma/ambassadeursprojecten/vergroenen-roodehaan/>

Casusanalyse:

Karenb. (2023, 3 februari). Steiger in het Zuidlaardermeer [Foto]. Zoom.nl. Groeningen. (z.d.). Zuidlaardermeer. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://groeningen.nu/uitvoeringsprogramma/ambassadeursprojecten/zuidlaardermeer/>

Multiplier van Groeningen:

Post, M. (z.j.). Leekstermeer. Natuurgebieden in Beeld. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://www.natuurgebiedinbeeld.nl/natuurgebied/drenthe/onlanden/leekstermeer/>

Resultaten & Analyse:

nielcomeijer. (z.d.). Zonsondergang aan het Paterswoldsemeer [Foto]. Zoom.nl. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://zoom.nl/foto/landschap/3352369/zonsondergang-aan-het-paterswoldsemeerzoom.nl>

Conclusie & Discussie:

Inside Groningen. (z.d.). Roege Rondjes vallen goed in de smaak bij wandelaars. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://insidegroningen.com/nl/roege-rondjes-vallen-goed-in-de-smaak/>

Advies:

Voedselbos te Glimmen. (z.d.). Rondleidingen. Geraadpleegd op 3 juni 2025, van <https://www.voedselbosglimmen.nl/activiteiten/rondleiding/>

Bijlage A

Interviewguide

Interviewvragen bezoekers

1. Komt u uit de regio?
 - a. Bent u speciaal naar de regio gekomen om XX te zien?
2. Hoe vaak komt u hier?
3. Wat is de reden dat u hier naar toe komt? / Wat vindt u fijn aan XX?
4. Wat vindt u van de (recreatieve) waarde van het gebied?
5. Bezoekt u ook nabijgelegen horecagelegenheden terwijl u dit gebied bezoekt?
6. Is er iets wat u zou veranderen?
 - a. Iets toevoegen, weghalen, anders doen?
7. Bent u bewust van de ecologische voordelen van dit gebied?

Interviewvragen betrokkenen

1. Achtergrond en betrokkenheid

- Kun je iets vertellen over jouw rol/functie?
- Hoe ben jij betrokken bij Groeningen en/of projecten in de regio?
- Wanneer en hoe heb je voor het eerst gehoord van Groeningen?

2. Ervaring met de Groeningen-netwerkbijeenkomsten

- Hoe vaak heb je deelgenomen aan een Groeningen-netwerkbijeenkomst?
- Wat is je algemene indruk van deze bijeenkomsten?
- Wat vind je van de opzet, thema's en deelnemers aan de bijeenkomsten?

3. Invloed op samenwerking en netwerken

- Heb je nieuwe samenwerkingen of contacten opgedaan via de bijeenkomsten?
 - Welke nieuwe contacten heb je gemaakt?
- Hoe is jouw relatie met andere partijen (gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties, burgers) versterkt of veranderd?
- Hoe hebben de nieuwe relaties invloed gehad op het project en de omgeving van het project?

Interviewguide

4. Invloed op projecten

- Zijn er concrete projecten of initiatieven ontstaan of beïnvloed door Groeningen?
- Op welke manier heeft Groeningen bijgedragen aan het opstarten, versnellen of veranderen van een project?
 - Waren bepaalde dingen niet gebeurd zonder impact van Groeningen?
- Heb je voorbeelden van hoe inzichten of inspiratie uit de bijeenkomsten invloed hebben gehad op de inhoud of aanpak van een project?
- Zijn projecten veranderd omdat de vijf key areas van Groeningen in het project meegenomen moesten worden?

5. Strategische en beleidsmatige impact

- Hoe heeft Groeningen invloed gehad op strategievorming of beleid binnen jouw organisatie?
- Wordt de Groeningen-gedachte of -visie doorvertaald in beleidsplannen of strategische keuzes en hoe?
- Worden de bijeenkomsten gezien als sturend, ondersteunend of adviserend?
 - Toelichting?

6. Belemmeringen of beperkingen

- Wat zijn dingen die volgens jou beter kunnen aan de netwerkbijeenkomsten?
- Wat zijn mogelijke beperkingen in het effect dat Groeningen kan hebben op projecten?
- Zijn er verwachtingen die (nog) niet zijn waargemaakt?
 - En welke zijn dat

7. Reflectie en toekomst

- Wat zie jij als de grootste meerwaarde van Groeningen?
- Hoe zie je de rol van Groeningen in de toekomst?
- Hoe heeft u dit interview ervaren en wat zouden we nog kunnen toevoegen voor toekomstige vragenlijsten/interviews?